

AKINEK A PACSIRTA ÉNEKEL

Betonút vezet lefelé a domboldalon, nyugati irányban végigszelve a völgyet. A túloldalon nem fut fel a szemközti dombra, hanem véget ér a hegy lábánál, ott, ahol az akácok kezdődik. Birkák legelnek az út mentén, édes kis húsvéti báránycsordák kíséretében. Nincsenek sokan, úgy tíz-tizenöten lehetnek. Egy nyúlánk, tarka kecske is a nyájhoz tartozik, két pajkos kisgidájával. Gyönyörködöm bennük.

A nyájtól kissé lemaradva a juhász a botra támaszkodva egykedvűen álldogál. A lengedező szellő lágyan lobogtatja a bő, cifra köntöst a szoborszerűen mozdulatlan alakon. Szokatlan jelenség, annyi bizonyos. Nő őrzi a juhokat. A juhászok jellemzőjeként csupán egy bot van nála. Nem szépen faragott juhászbót, hanem egy legallyalt egyenesebb faág. Kuttyát nem látok. Ez is szokatlan. A juhásznő váratlanul megmozdul, majd sietős léptekkel az állatok után ered. A hosszú, tarka köpeny a lábszárát verdesi. A zöld alapszínen vibrálnak a lila és élénksárga, mértani alakzatú minták. A barna nadrágszár alig látszik ki alóla. Az is hosszabb a kelleténél, és eltakarja a lábán a nagy férficipőt. Az öltözéke tiszta, de a lábbeli színét lehetetlen meghatározni, ellepte a piszok. Korán kihajtja a nyáját, még harmatos a fű, a cipő vizes lesz, aztán megmarad rajta minden kosz. Kicsit hűvös van, ezért felvett még egy deréktól alig hosszabb kék kabátot is. Valaha divatos kosztümkabát lehetett. Nincs begombolva. Ahogy melegszik az idő, lekerül róla, leteríti és rajta üldögélve szokta elkölteni valamelyik fa árnyékában az uzsonna-ebédjét, a műanyag zacskóba csomagolt darab kenyeret kis kolbásszal, szalonnával, darabka sajttal vagy túróval, mikor mit csomagol neki az anyja. Két literes plastiküveg friss vízzel van megtöltve, szomját oltani. Barna szatyorban a bal karjára akasztva viszi az elemózsiát. Fejét sárga kendő védi a délfelé már erősen tűző naptól. Korát meghatározni képtelenség, harmincévesnek, de akár negyvenötnek is becsülhető, váltokozó arc kifejezéseitől függően. Napbarnított, kifejezéstelen arcából melázó, nagy kerek barna szempár tekint rám a sötét, vastag szemöldök alól. Pillantásából árad az értelmileg lemaradotknál megfigyelhető szürkeség és egyben csodálkozás. A faluban mindenki csak a keresztnévén Etusnak ismeri, legfeljebb elméjére utalva a „gyenge” jelzővel illetik.

A betonút mindkét oldalán terül el a legelő, imitt-amott nyárfával. Szinte az úttal párhuzamosan kis patak csordogál, elvétve cserjékkel, bokrokkal a meder szélén. Egy részén gyéren nád magasodik ki belőle. Az út felőli folyóparton nem egyenlő távolságban sudár jegenyék so-

rakoznak. A folyó túloldalán keskeny sávban piciny veteményeskertek húzódnak. Kékülő levelű hagymával, virágzó borsóval és egyéb veteménnyel. Nyilván a patakból nyerik a vizet az öntözéshez. Azon túl szintén legelő zöldell. Semmi természetellenes nincs, villanypóznák, telefonoszlopok erre nem vezetnek. Az út is jobbára a kirándulók miatt van. A kiserdőbe jár a falu népe majálisra, és néha egy-egy vendég kedvéért szalonnasütésre. A völgy kanyarulatában, a domboldalon kis házikó lapul a sövénykerítés mögött. Innen nem látszik jól. Körülötte fehérét és rózsaszínűt virágzó gyümölcsfák. A teteje azonban messzire piroslik, új cserép van rajta. Senki sem lakik benne, hétvégén jár ki a tulajdonos, ha szép az idő. Víkendháznak használja az egykor igen takaros kis tanyát. A zajos város után jót tesz a völgy tiszta levegője, csendes nyugalma. A panoráma fenséges, a falu pedig közel van.

A hatalmas, széles völgykatlant körülveszik a dombok, helyenként meredek falat képezve. Ezeken ásónyomok láthatók. Régebben innen nyesték és hordták a sárgaföldet tapasztani. A távolból, az akácok felől elmosódva kakukk hangja hallatszik. Számoltam, harmichétszer szólalt meg. Néha gerle is turbékolt. A csendbe ivódott madár csiripelés békés nyugalmat áraszt. Az óránként felröppenő pacsirtadalra a juhász felnéz az ég kékjére. Én is követem a tekintetét. Fönn a magasban aprócska sötét pont lebeg a cifrázott dallam ütemére. Elvértve ritkás, lemaradozott fehér felhőfoszlány úszik. A mintegy háromezer lelket számláló település nincs messze, még a harangszó is idehallatszik, de a magasba ívelő templomtorony nem látható.

– Meghalt valaki – közli megrendülés nélkül.

A csuklójára pillantok, nincs óra rajta. Vajon honnan tudja, hogy nem a delet harangozzák? Tizenegy óra van. Ösztönösen érzi az időt, nem téved.

– Nem unatkozol? – kérdezem hirtelen, habár nem tűnik unottnak. Megvan magában.

– Nézelődni szoktam, meg beszélgetni – kapom a tömör választ. És valóban, a kilátás mintha lenyűgözné, pedig megszokhatta már.

Az az érzésem, nem szereti, ha kérdezzetik, inkább csak úgy magától mesél. Az életéről. Hallgatok. Rövid szünet után megszólal, Julisról, Lajosról és Pistiről beszél. Időbe telik, mire kihámozom, közbeiktatva néhány kérdést, ők a testvérei. Kérdezősködésemre értetlenül reagál, és tekintetéből megvetés árad. „Ezt nem tudni!” – sugallja. Ha nem is tart egyenesen bolondnak, de kissé bogarasnak vél. Elmosolyodom a gondolatra, mire ő tanulmányozva fürkészi az arcomat. Öten voltak testvérek. Erzsike meghalt gyermekkorában, azt mondja, torokgyíkban. A többiek

régen kirepültek a családi fészekből, csak Etus, a legfiatalabb maradt otthon. Pistit hozza meg többször szóba.

– Pistiék most otthon vannak. Nagyon régen nem láttam őket – siránkozza. – Mióta elmentek Németbe, először jöttek haza. Julisunknál laknak. A lányuk Németországban maradt. Mondja Pistink, hogy Karola nem is tud már, elfelejtett magyarul. Óvodás volt, amikor elköltöztek, a kislány már csak németül beszél. Hozott ám rengeteg finomságot, és ruhát is kaptam! – ujjong gyermeki őszinteséggel.

Négy-öt juh elkószál a többtől. Ha beszél is, fél szemmel mindig a jószágot figyeli. A kóbor állatok után lohol, hogy visszaterelje azokat. Nem hiába sulykolták bele, hogy egyik szeme mindig a nyájon legyen.

– Kutyával könnyebb lenne – mondom tárgyilagosan.

– Rám nem hallgat a kutya – feleli. – Csak apámnak engedelmeskedett.

Megértem, még egy vérbeli juhászkutya sem teljesíti akárki parancs-zavát, csak a falkavezérét, Etust pedig nem tekinti annak. Az ugrabugráló, játékos kisgidákat figyelem. A juhásznő is őket nézi. Kedveskedő hangon szólal meg.

– Mindig volt kecskénk, a tarkákat szerettem, mert olyan szépek. Volt nekünk tehenünk is, kettő, meg egy lovunk, de eladtuk apám halála után. Szeretem a lovakat, de félek is tőlük. A tehenektől nem félttem, én fejtem őket. Anyám csinálta a sajtot és a túrót, azt árultuk.

– Mikor halt meg édesapád?

– Másfél éve – mondja bizonytalanul. – Pistink nem is volt a temetésen, nem jöhetett haza.

Elérzékenyül. Igyekszem másra terelni a szót.

– Te nyírod őket? – mutatok a juhok felé, miközben a rajtam lévő festetlen, meleg, kissé szúrós gyapjúpulóveremnek érzem a különlegesen jellegzetes, réties illatát.

– Lajosunk szokott segíteni, ő hármat is megnyír, mire én egyet.

A pacsirta újra felszáll és énekel. Etus felnéz. Tekintete a végtelen égen a dalos kis madarat keresi. A pacsirtaszóra minden esetben felfigyel, mintha csak neki énekelne. A tarisznyában kikapogatja az üveget és előhúzza. Felém nyújtja. Lecsavarom a tetejét és kortyolok keveset, szomjas nem vagyok, de nem akarom elutasítani. Aztán visszaadom. Egy nyeletet kilöttyent belőle és mohón iszik. Utána német cukorkával kínál, ő is elszopogat egyet.

Biciklis közeledik az úton. Mindketten rá figyelünk. Felénk jön. A narancssárga pulóvere messziről észrevehető. A biciklit sebesen hatja, lejtőn lefelé is tekeri a pedált.

– Etus! Etus! – kiáltozza közelebb érve.

Elébe sietünk. A fiúcska nagyokat szusszantva, hadarva invitálja haza Etust, mert az anyja üzeni vele, hogy vendég jött.

A juhászno futva tereli a jószágot. Magam is segítek fordítani a nyáját. Tolom a kerékpáromat Etus mellett. Ballagunk a fejüket lógató, bégető nyáj után. Minden lépésnél koppanva üti botját a betonhoz, a táskájával enyhén hadonász.

– Biztos Pistink jött hozzánk – találgatja izgatottan.

– Levelet kaptok-e Németországból? – kíváncsiskodom.

– Anyámnak írnak néha...

– Neked nem?

– Nekem hiába írnának, nem tudok olvasni. Nem jártam iskolába. Anyám olvassa fel a levelüket. Úgy kezdik, kedves anyám és Etus. Aztán válaszol nekik, és én is alá szoktam írni.

Magyarázatra szorulnék, de mire megkérdezném, máris mondja tovább.

– A nevemet le tudom írni, megtanította velem anyám.

– A pénzzel hogy boldogulsz?

– Jól. Még sosem csaptak be.

Újból csak Pistiről áradozik, nagyon örül a látogatásának. Ritka a vendég náluk. Most rendkívül boldognak látom, az örömtől szinte sugárzik. Julis és Lajos csak elvétve látogatják meg a szülői házat, habár itt laknak a faluban. Nem érnek rá, sok a dolguk, szokták mondani, ha számon kérik tőlük. A gyerekeik még ritkábban jönnek. Kisebb korukban gyakrabban ellátogattak, de ahogy nőttek, egyre kevesebbszer néztek feléjük. Utoljára a nagyapjuk temetésére jöttek el. Illendőségből. Szégyellik Etust, mert nem vág úgy az esze. Az elméje egy szelídebb világra van ráhangolódva, ezért nehezebben érti meg a dolgokat. Csak éppen a benne rejlő óriási értéket nem veszik észre, a jó szívét. Etus mégis rajongó szeretettel beszél róluk, büszke a rokonságra.

– Rengeteg a tanulnivalójuk – menteti őket.

Egy-egy birka leáll az út mentén legelészni. Etus gyöngéden noszogatja meg a bottal. Az útkereszteződésnél én balra megyek, Etus jobbra. A saroktól a második ház az övéké. Látom a kis, fehérre meszelt ház előtt, az öreg diófa alatt a sötét színű, márkás külföldi autót. Pistie.